

MUZEUL ETNOGRAFIC AL TRANSILVANIEI

Muzeul Etnografic al Transilvaniei este primul muzeu etnografic din România. A fost constituit în anul 1922 și a început să funcționeze, oficial, din 1 ianuarie 1923. Inițiativa înființării Muzeului Transilvaniei a aparținut Consiliului Dirigent al Transilvaniei care, prin inspectorul general al muzeelor, Coriolan Petranu, a făcut primele demersuri în acest sens. După dizolvarea Consiliului Dirigent, proiectul organizării Muzeului Etnografic al Ardealului a fost dus la bun sfârșit de Fundația Culturală „Principele Carol”. La 1 mai 1922, Fundația a constituit o comisie însărcinată cu organizarea muzeului, din care făceau parte ilustre personalități ale epocii: Sextil Pușcariu, George Vâlsan, Alexandru Lapedatu, George Oprescu și Romulus Vuia, acesta din urmă devenind primul director al instituției (1923-1948).

Primele campanii de cercetare, realizate în anii 1922-1923, au fost finalizate prin achiziționarea unui număr de 1230 de obiecte și prin realizarea a 160 de fotografii. Aceste materiale etnografice au constituit suportul primei expoziții etnografice permanente, deschise în primăvara anului 1923.

Muzeul a funcționat în diverse locații în oraș, cu o întrerupere în anii 1940-1945, când muzeul s-a aflat în refugiu la Sibiu. În anul 1957, Muzeului Etnografic la Transilvaniei i-a fost atribuit actualul său sediu, clădirea istorică „Reduta” de pe strada Memorandumului nr. 21, iar începând cu anul 1958 au început lucrările de restaurare a clădirii. Muzeul funcționează în această clădire până astăzi, transformându-se astfel într-unul dintre cele mai importante repere de pe harta culturală a României.

Membru ICOM din anul 2012, Muzeul Etnografic al Transilvaniei a redevenit, în anul 2017, membru al Asociației Europene a Muzeelor în Aer Liber (Association of European Open-Air Museums, AEOM). În 2018, Muzeul Etnografic al Transilvaniei a devenit reprezentantul României în cadrul Organizației Europene de Istorie Rurală (European Rural History Organisation, EURHO). Muzeul este, de asemenea, membru al Rețelei Naționale a Muzeelor din România (RNMR), membru fondator al Centrului Cultural Clujean (CCC), și membru al Pactului Regional Nord-Vest pentru Ocupare și Incluziune Socială.

Muzeul Etnografic al Transilvaniei are două expoziții permanente deschise pentru vizitare: cea pavilionară (interioară), găzduită în Palatul Reduta, str. Memorandumului nr. 21, și Parcul Etnografic Național „Romulus Vuia”, situat pe strada Tăietura Turcului, în tradiționalul spațiu de recreare clujean din pădurea Hoia.

Conservarea și restaurarea patrimoniului imobil și mobil din componența celor două secții este asigurată de compartimentul Conservare-Restaurare, care include și un Atelier de icoane, implicat în acțiuni de pedagogie muzeală și de organizare a unor manifestări expoziționale.

PALATUL REDUTA

Clădirea în care se află sediul administrativ al Muzeului Etnografic al Transilvaniei a luat numele principalei săli din incinta edificiului, denumită „Reduta” (*de la fr. redoute = sală de dans*). Istoria edificiului este însă cu mult mai veche. În evul mediu, pe acest loc existau trei clădiri, de la una dintre acestea păstrându-se un ancadrament renașcentist de la începutul secolului al XVII-lea. În secolul al XVIII-lea, aici a funcționat cel mai important han al Clujului, care purta numele „Calul alb”. Împăratul Iosif al II-lea (1780-1790) a schimbat destinația

clădirii, transformând-o într-o școală de ofițeri. Orașul a redobândit clădirea în anul 1794, efectuând în deceniile următoare ample lucrări de renovare, finalizate după 1830. Aceste lucrări au fost realizate după planurile celor mai importanți arhitecți ai epocii: Joseph Leder, Mihály Kindt, Georg Winkler, Anton Kagerbauer.

Sala „Reduta” a găzduit, în secolul al XIX-lea, nenumărate evenimente importante din istoria politică și culturală a Transilvaniei. Aici s-au desfășurat mai multe sesiuni ale Dietei Transilvaniei, în cursul cărora au fost adoptate hotărâri extrem de importante pentru istoria Marelui Principat al Transilvaniei. În această sală au concertat câțiva dintre marii muzicieni ai lumii: Franz Liszt, Johannes Brahms, Bela Bartok, George Enescu. Aici au luat ființă Societatea Muzeului Ardelean (1859) și Societatea Maghiară de Cultură din Transilvania (1885). În 1872, în sala „Reduta” s-a desfășurat congresul Asociațiunii Transilvane pentru Cultura Poporului Român (Astra), în cursul căruia președinte al organizației a fost ales Vasile Ladislau Pop.

În 1894, în această sală s-a desfășurat cunoscutul proces politic cunoscut sub numele de **„Procesul memorandiștilor”**, intentat de autoritățile maghiare ale epocii frunțașilor mișcării naționale românești. În cursul acestui proces, liderul Partidului Național Român, dr. Ioan Rațiu, a rostit istoricele cuvinte: „Existența unui popor nu se discută, ea se afirmă!”.

În anul 1897, în sala „Reduta” a avut loc prima proiecție cinematografică din istoria orașului. Clădirea a găzduit congrese și întruniri ale partidelor politice și asociațiilor culturale, campionate de scrimă, baluri mascate. În anul 1925, clădirea a fost împrumutată de municipalitate Armatei române, pentru o perioadă de 25 de ani. În această perioadă, în clădire a funcționat un cazino ofițeresc.

În anul 1957, Muzeului Etnografic la Transilvaniei i-a fost atribuit actualul său sediu, clădirea istorică „Reduta” de pe strada Memorandumului nr. 21, iar începând cu anul 1958 au început lucrările de restaurare a clădirii. Muzeul funcționează în această clădire până astăzi, transformându-se astfel într-unul dintre cele mai importante repere de pe harta culturală a României.

Expoziția de bază

Actuala expoziție permanentă, intitulată „Cultura populară din Transilvania – sec. XVIII–XX”, vernisată în anul 2006, încearcă să reconstituie, prin exponate, acest univers rural, caracterizat prin organicitate, evidențiind complexitatea sa nebănuită și coerența funcțională a componentelor sale.

Expoziția abordează – în maniera devenită clasică în muzeografia etnografică – principalele domenii ale culturii materiale și spirituale din Transilvania rurală, ilustrate prin exponate reprezentative, selectate din cele peste 40.000 de artefacte existente în colecțiile instituției noastre. Expoziția debutează cu reprezentarea ocupațiilor tradiționale, începând cu cele arhaice (culesul din natură, vânătoarea, pescuitul, albinăritul) și continuând cu cele principale (cultivarea pământului și creșterea animalelor). Sectorul meșteșugurilor tradiționale este organizat în funcție de materia primă supusă prelucrării (lemn, lut, metale, blană, piele, lână, plante textile) și conține atât piese realizate de meșterii țărani, cât și – acolo unde este cazul – piese realizate în cadrul breslelor, evidențiindu-se astfel faptul că meșterii din prima categorie utilizează unelte și tehnici simple și apropiate de natură, pe când breslașii dezvoltă aceste tehnici, întemeind pe vechea bază o tradiție productivă proprie, evoluată. În sala dedicată instrumentelor muzicale tradiționale sunt expuse vechi instrumente de semnalizare (buciume), fluiere, cavale, instrumente cu coarde (lăuta, țitera, vioara, contrabasul), iar în sectorul ce ilustrează alimentația tradițională este prezentat inventarul casnic utilizat pentru gătit - la vatra liberă - în casele țărănești transilvănene de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Costumele țărănești

expuse datează de la sfârșitul secolului al XIX-lea și sunt reprezentative pentru Țara Făgărașului, Mărginimea Sibiului, Secuime, Oaș, Maramureș, Năsăud, zona sașilor bistrițeni, Mocăniștea Arieșului, Călata, pentru zonele Beiuș și Ineu, Cărbunari și Pădureni. Podoabele expuse în vitrine provin din Bihor, Oaș, din zonele Meseș și Târnave, din zona săsească bistrițeană și sibiană, din Pădureni, Țara Hațegului și Banat, din zonele Călata, Odorhei și Trascău, din zona Bran.

Expoziția tactilă

Expoziția tactilă „Atinge și înțelege – mesajul tactil al obiectelor țărănești tradiționale” a fost realizată în anul 2009, cu sprijinul Administrației Fondului Cultural Național, în cadrul proiectului „Șanse egale în accesul la cultură”. Expoziția este destinată în primul rând vizitatorilor cu deficiențe de vedere, oferind însă, în același timp, o experiență de un tip aparte și vizitatorilor obișnuiți, mai ales unei anumite categorii de vârstă: copiilor dornici să atingă și să manipuleze asemenea obiecte neobișnuite. Expoziția este dotată cu benzi podotactice, marcând punctele de interes (intrarea/ieșirea din expoziție; punctele de oprire pe module și la infochioșc, accesul la utilități), facilitând orientarea individuală în spațiul expozițional. Textele informative sunt redactate atât în formă scrisă (în alfabetul Braille și în tipăritură convențională), cât și în variantă audio. De asemenea, accesul la informații este facilitat și de desene executate în relief. Amenajarea a două colțuri de joacă în cadrul expoziției tactile oferă tuturor copiilor posibilitatea de a experimenta contactul cu jucăriile tradiționale. În anul 2017, ca rezultat al colaborării cu Complexul Astronomic Baia-Mare în cadrul unui proiect finanțat de Administrația Fondului Cultural Național, a fost inclus în expoziția tactilă un Planetariu pentru Nevăzători.

PARCUL ETNOGRAFIC NAȚIONAL „ROMULUS VUIA” – secția în aer liber a MET

Parcul Etnografic Național „Romulus Vuia” din Cluj-Napoca, primul muzeu în aer liber din România, a fost înființat la 1 iunie 1929, ca secție a Muzeului Etnografic al Ardealului, prin hotărârea Ministerului Cultelor și Artelor. Parcul Național a fost recunoscut oficial prin Legea privitoare la organizarea Muzeului Etnografic al Transilvaniei și a Parcului Național din Cluj, publicată în Monitorul Oficial din 5 aprilie 1932. Întemeietorul parcului, etnograful Romulus Vuia, a optat pentru o formă de organizare în care unele gospodării rurale originale urmau să fie locuite de țărani, antrenanți în activități economice tradiționale. Suprafața inițială a parcului era de 75 de hectare.

Primul sector include instalații tehnice și ateliere țărănești databile în perioada secolelor XVIII-XX, care ilustrează tehnicile tradiționale de prelucrare a lemnului și a fierului, de obținere a aurului, de prelucrare a țesăturilor de lână, a lutului, a pietrei, de măcinare a cerealelor și de obținere a uleiului comestibil.

Al doilea sector conține gospodării țărănești tradiționale reprezentative pentru zone etnografice distincte din Transilvania, cuprinzând construcții datate în perioada secolelor XVII-XX, echipate cu întregul inventar gospodăresc necesar.

Selectate riguros, cu discernământ și probitate științifică, în urma unor îndelungate campanii de cercetare, de către trei generații de muzeografi etnografi, stimulați de devotamentul profesional al unor personalități marcante, de talia regretatului Valeriu Butură, construcțiile expuse - majoritatea datate prin inscripții - se numără printre cele mai vechi și mai valoroase monumente de arhitectură din patrimoniul etnografic al României.

În anul 2017, Consiliul Județean Cluj a organizat un concurs internațional de soluții pentru amenajarea și extinderea Parcul Etnografic în plan fizic și funcțional, câștigat de arhitecta Alice Florean. Odată cu implementarea proiectului câștigător, Parcul Etnografic va putea oferi vizitatorilor spații pentru expoziții, pentru evenimente culturale, pentru promovarea patrimoniului cultural imaterial, scene și trasee în aer liber, precum și sectoare interactive special amenajate.

ARHIVA AUDIO-VIZUALĂ

Arhiva de negative și diapozitive

În arhiva de negative și diapozitive se păstrează 46.185 negative și un număr de 10.005 diapozitive.

O parte considerabilă a acestora a fost realizată pe sticlă, în perioada „clasică” a fotografierii etnografice, premergătoare anilor 1950, iar alta cuprinde imagini pe celuloid.

Imaginile surprind, astfel, atât elemente culturale dispărute ale satului tradițional transilvănean, cât și transformările sale culturale, intervenite în perioada postbelică.

Din anul 2000, clișeele au devenit parte a patrimoniului muzeal, iar din 2007 s-a demarat digitizarea negativelor din colecții, cu scopul de a proteja clișeele și de a facilita accesul specialiștilor și al publicului larg la aceste imagini.

Având ca scop accelerarea lucrărilor de digitizare și optimizarea conservării și depozitării negativelor, în anii 2012 și 2013 instituția a aplicat și a derulat două proiecte finanțate de către Administrația Fondului Cultural Național, „Patrimoniul imagistic” și „Salvgardarea patrimoniului imagistic”.

Videotecă

Proiectele derulate în cadrul instituției au oferit specialiștilor oportunitatea de a realiza înregistrări video etnografice și de a documenta principalele evenimente culturale organizate în cadrul muzeului.

În același timp, colecția video este completată permanent cu filme realizate de către profesioniști și amatori din exterior, având ca temă meșteșugurile, sărbătorile de peste an și din ciclul vieții, sărbătorile comunitare contemporane.

Arhiva documentară

Bazele arhivei documentare au fost puse de către Romulus Vuia, cu cele 350 de caiete conținând răspunsuri la chestionarul „Obiceiuri de Crăciun și Anul Nou”, inițiat de către Muzeul Etnografic al Ardealului și cu cele 30 de lucrări de seminar redactate de către studenții care au participat la cursurile de etnografie și folclor susținute de Romulus Vuia în perioada 1926-1947.

Valoarea documentară deosebită a acestui fond impune digitizarea și publicarea sa, proiect pe care colectivul muzeului și l-a propus pentru următoarea perioadă.

Arhiva este completată continuu, prin contribuția specialiștilor din cadrul instituției.

MUZEUL ETNOGRAFIC AL TRANSILVANIEI

Str. Memorandumului nr. 21
400114, Cluj-Napoca, România
Tel. +4 0264 592344, +4 0371 113733
Fax: +4 0264 592148
E-mail: contact@muzeul-etnografic.ro
Website: www.muzeul-etnografic.ro

PROGRAM DE VIZITARE

MIERCURI-DUMINICĂ

- **PALATUL REDUTA** (SEDIUL CENTRAL - Str. Memorandumului 21):
10-18 (ULTIMA INTRARE 17)
- **PARCUL ETNOGRAFIC „Romulus Vuia”** (SECȚIA ÎN AER LIBER – str. Tăietura Turcului)
Orar de iarnă (în perioada de aplicare a orei oficiale de iarnă)
9-16 (ULTIMA INTRARE 15)
Orar de vară (în perioada de aplicare a orei oficiale de vară)
10-18 (ULTIMA INTRARE 17)
- **ATELIERUL DE ICOANE**
P-ța Ștefan cel Mare nr. 5
Luni-Vineri 10-16
Spațiu expozițional și atelier de restaurare situat în imediata apropiere a Turnului Croitorilor, lângă zidul de incintă al Clujului medieval.

BILETE DE INTRARE

Tarif întreg: 6 lei/persoană

Tarif redus (preșcolarii, elevii și studenții pe baza legitimației vizate la zi, pensionarii): 3 lei/pers

Beneficiază de **scutiri de la plata** tarifelor de intrare: persoanele cu dizabilități, copiii instituționalizați, posesorii cardului ICOM, angajații muzeelor din țară, pe baza legitimației vizate la zi.

Secția Pavilionară

Secția în aer liber

